

הראי"ה בפרשה

פרשת התבואה ח"ה הרב קוק

עלון 381

פרשת אמור – להרגיש שוב כמו בפעם הראשונה

הרב נתנאל רוזן – בית מדרש פתח-תקווה שלוחת "מרכז הרב"

בין השאר, אנחנו מזדעזעים מהמחשבה לגנוב או לרצוח – מכיוון שאף פעם לא עשינו זאת. אם אדם חוטא כמה פעמים הוא הולך ומאבד את הרתיעה. משמעות הדברים היא כי לכל חטא יש נזק כפול: כלפי חוץ וכלפי פנים. הכאב של הנגזל והרוע שחודר לתוך החוטא עצמו ומאבד את הטוב הטבעי שבו.

והנה, הנזק שכלפי חוץ קל יותר לתיקון, שהרי לאחר שהאדם מחזיר את ה'ארנק הגזול' – הנזק תוקן. אבל כיצד האדם יכול להחזיר לעצמו את הטהרה? האם אפשר לחזור לנקודת הראשית, ולהרגיש שוב את הזעזוע של האדם התמים? **האם יש דרך לשאוב רוע שחדר לנפש?**

בפרשתנו נאמר: **"וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר יֵאָכַל מִן הַקֶּדָּשִׁים"** (ויקרא כב, ז). הפסוק עוסק בכהן הזקוק לטבילה ולהבאת קרבנות ביום המחרת כדי להיטהר. על כן לא ייתכן להבין את הפסוק כפשוטו, שאחרי הטבילה ו'ביאת השמש' הוא באמת טהור, ללא הקרבנות. משום כך חז"ל הוציאו את הפסוק מפשוטו באופן הבא: 'וטהר' אינו מתייחס לאדם, שהרי הוא יטהר עד למחרת. 'וטהר' מתייחס לאותו היום, והיינו שלפנינו ביטוי לשוני, וכאילו היה כתוב **'ובא השמש ונגמר היום'**.

דרשה זו נראית משונה מאוד, או בלשון מרן הרב קוק זצ"ל: **'מליצה הנראית זרה'** (עין איה' למסכת ברכות א ג). איך חז"ל נתנו פירוש שנראה כל כך רחוק? להבנת העניין מבאר מרן הרב זצ"ל (שם) כי כל ירידה רוחנית של אדם פוגעת פגיעה כפולה – **באדם עצמו, ובמרחב הזמן בו הוא חי**, אותו מרחב זמן שנועד לניצול חיובי, והאדם בזבז אותו בהידרדרותו. בהתאם לכך, גם בתהליך התשובה ישנם שני שלבים:

בשלב הראשון האדם מתקן רק 'את הזמן'. הוא מתחרט על מעשיו, מתקן את אשר קלקל ולומד לקחים חשובים לחיים. בשלב זה הוא עדיין לא מתקן את כל נזקי העומק שהחטא גרם בתוכו פנימה. לעת עתה הוא רק משנה כיוון ו'מחזיר את הארנק הגזול'. ומדוע בכך תוקן גם מרחב הזמן? שכן מתברר כי במשך הזמן הזה האדם עבר תהליך חשוב מאוד. הוא התבגר, טעם את טעם החטא ונוכח ב'אשלייה' שבו. הסוף הטוב הופך אפילו את זמן הנפילה לכזה שהביא פירות טובים ומועילים. אך האדם עדיין במדרגה נמוכה. אמנם הוא שינה כיוון, כאמור, אך עדיין נמצא בקרבו כל אשר ספגה אישיותו. השיקום יושלם רק כשימשיך הלאה, ובנוסף למעשי תשובה והיטהרות הוא יתחיל להוסיף אור וטוב. רק אז, כשהוא יתחיל להרבות מעשים טובים, נפשו תחזור לטהרה הראשונה.

כנגד שניים אלו באים הטבילה והקרבנות. הטבילה היא השלב הראשון, ההיטהרות, והיא מתקנת את הזמן. 'טהר יומא'. לעומתה – הקרבנות הם תוספת של התקרבות לד'. אלו שייכים כבר ל'טהר גברא'. הוא הסוד הגדול שטמנו חז"ל כאשר ביארו שלאחר הטבילה נטהר היום.

נמצאנו למדים שיש לכלוך החודר לנפש, ופעולות ניקוי – לא ינקו אותו. פעולות של 'סור מרע' לא יועילו, אלא צריך פעולות של 'עשה טוב'. דווקא כאשר מתעסקים פחות ב'אותם לכלוכים', וממשיכים הלאה בעשייה החיובית, משיגים את הניקיון הגמור. ומדוע? ייתכן, כי **את הרע החודר לנפש לא ניתן לשאוב החוצה באופן ישיר, והפתרון הוא בהחדרת טוב פנימה, מה שיגרום לרע להיפלט מעצמו.**

ניתן להבין כי הפגיעה במרחב הזמן, אותה הזכיר מרן הרב, היא מסמלת באופן כללי את הפגיעה של האדם בעולם **שמחוצה אליו**. אם כן, בדבריו יש מענה לשאלה בה פתחנו את דברנו. כדי להיטהר יש להשיב תחילה כל 'ארנק גזול', ובכך לתקן כל פגיעה באנשים אחרים, בעולם או במרחב הזמן. שלב זה כולל פעולות של 'סור מרע' כגון טבילה, חשבון-נפש ובקשת סליחה. אחר כך אפשר לטהר את הפנים ולהחזיר את התום הבראשית. כיצד? זאת על ידי 'קרבנות היום שלמחרת', היינו על ידי ריבוי של 'עשה טוב', ריבוי של מעשי קירבה לד' וספיגה של תכנים חיוביים, תכנים אשר יפליטו כל דבר אחר שחדר לנפש. בדרך זו יטהר האדם והיה לאדם חדש.